

GHB u kontekstu chemsexa:

Farmakologija kao sočivo društvene patnje i medicinskog paraoksa

Vaša analiza precizno hvata suštinu: GHB u chemsexu nije samo droga, već sofisticirani farmakološki *alat* dizajniran da riješi specifične probleme. Dopunjena istraživanjima, ova analiza postaje priča o tom *alatu*, te kako njegova funkcionalnost otkriva slojeve patnje i stvara jedinstvene opasnosti.

1. Produbljivanje Farmakološke Uloge: Neurokemijski Mehanizam "Savršenog Alata"

Vaša tačna identifikacija bifaznog učinka i GABA-B aktivacije zahtijeva dublju neurokemijsku eksploraciju koja objašnjava zašto je upravo ovaj mehanizam toliko funkcionalan.

- **Od Inhibicije do Dezinhibicije: Paradoks GABA-B Aktivacije** Ključno je razumjeti da GHB nije klasični depresiv poput alkohola. Kao endogeni molekul i prekursor GABA-a, on veže i aktivira posebne **GHB receptore (prirodni cilj)** i **GABA-B receptore (visoki afinitet)**. Pri niskim dozama (tipično za socijalno/sekualno "uljuljivanje"), aktivacija GHB receptora u hipokampusu i frontalnom korteksu dovodi do **blagog otpuštanja dopamina i glutamata**. Ovo je taj *facilitator* – kombinacija lagane euforije, socijalne fluidnosti i smanjene anksioznosti bez duboke sedacije. Međutim, kako doza raste, GHB sve više aktivira **GABA-B receptore**, koji su primarni kanali za duboku inhibiciju. Stimulacija ovih receptora na području *ventralnog tegmentalnog područja* (VTA) i *substantia nigrae* zapravo **inhibira inhibitorne interneurone**, što rezultira paradoksalnim, ali kontroliranim, **neto otpuštanjem dopamina** u nucleus accumbens. Drugim riječima, GHB koristi "zaobilazni put" za dopaminsku nagradu, zaobilazeći klasične mehanizme koji izazivaju naglu toleranciju i izrazitu agitaciju stimulansa. Ovo ga čini idealnim *modulatorom* za dugotrajne sesije.
- **Farmakodinamika "Križne vatre": Zašto je Smrtnost Inherentna** Opasnost ne proizlazi samo iz uskog terapijskog prozora (razlika između željene doze i one koja izaziva komu je često manja od 1 ml). Ona proizlazi iz **farmakodinamičke sinergije sa stimulansima**. Metamfetamin i slični stimulansi izazivaju masivno otpuštanje noradrenalina, što drži korisnika budnim i nadraženim. GHB, međutim, nastavlja djelovati kao depresiv na moždanu deblju, koja kontrolira vitalne funkcije. Korisnik u stanju stimulacije **ne prepoznaje klasične znakove predoziranja depresivima** (ekstremnu pospanost, zbunjenost) jer su oni "pregaženi" stimulansom. Ovo vodi do takozvanog "**stackinga**" – uzimanja dodatne doze u potpuno pogrešnoj procjeni trenutne razine intoksikacije. Kada se sedativni učinak GHB-a konačno "probije" kroz stimulativni zid, to se često događa naglo i bez upozorenja, vodeći direktno u "G-hole" i respiratornu depresiju.

2. Sindemska Teorija: GHB kao Simptom, a ne Uzrok

Vaša referenca na sindemsku teoriju Halkitisa i drugih je ključna. Ona nam omogućava da vidimo GHB ne kao uzrok, već kao **samo-liječenje za sindemiju**. Ova teorija tvrdi da se epidemije **HIV-a, zlouporabe supstanci, nasilja i mentalnog zdravlja** ne odvijaju odvojeno, već se prepliću i međusobno pogoršavaju unutar ranjivih populacija, poput MSM zajednice s visokim rizikom.

- **Rješavanje sindemskog tereta:** GHB farmakološki "liječi" više simptoma ove sindemije istovremeno:
 1. **Lijek za stigma i usamljenost:** Obezbeđujući instantnu emocionalnu povezanost i smanjujući inhibicije, GHB privremeno "liječi" duboku usamljenost i strah od odbijanja koji mogu biti posljedica internalizirane homofobije ili HIV stigme.
 2. **Lijek za seksualnu traumu:** Njegova disocijativna svojstva, slična onima kod ketamina, omogućavaju korisniku da se **odvoji od traumatizirajućih iskustava ili unutrašnjeg srama** povezanog sa seksualnošću. Seks pod GHB-om može postati mehanička, ne-emocionalna aktivnost, što je za neke oblik zaštite.
 3. **Alat za funkcioniranje u hiper-seksualiziranom kontekstu:** Unutar određenih podzajednica, postoji pritisak na produženu seksualnu izdržljivost i ekstremne prakse. GHB, svojim relaksirajućim i antispazmodičnim efektima na glatke mišiće, doslovno **omogućava tijelu da ispuni očekivane društvene/seksualne uloge** koje bi inače bile fizički nemoguće ili bolne.

3. Implikacije za Javno Zdravstvo i Kliničku Praksu: Preusmjerenje Naglaska

Razumijevanje GHB-a kroz ove leće zahtijeva radikalni pomak u pristupu javnog zdravlja i kliničke prakse.

- **Od "Smanjenja štete" ka "Smanjenju patnje" (From Harm Reduction to Suffering Reduction):** Tradicionalni pristupi smanjenja štete (testiranje supstanci, edukacija o doziranju) su vitalni, ali nedovoljni. Ako je GHB funkcionalno rješenje za sindemsku patnju, onda se intervencije moraju usmjeriti na **temeljne uzroke te patnje**. Ovo uključuje:
 - **Trauma-informiranu skrb:** Kliničari koji rade s osobama uključenim u chemsex moraju biti obučeni za prepoznavanje simptoma traume i nuditi pristupe kao što su EMDR ili traumatska CBT, umjesto da se fokusiraju isključivo na upotrebu supstanci.
 - **Rješavanje usamljenosti i stigme:** Kreiranje **bezbednih prostora i zajednica koje ne zavise od upotrebe supstanci**, gdje se povezanost i pripadnost mogu ostvariti bez hemija.
 - **HIV-prilagođeno savjetovanje:** Edukacija o interakcijama mora ići dalje od općih upozorenja. Savjetovanje mora biti personalizovano, uzimajući u obzir specifičnu antiretrovirusnu terapiju pacijenta i objašnjavajući kako inhibitori poput **ritonavira mogu pojačati i produljiti efekte drugih sedativa** (npr. benzodiazepina) koji se često koriste zajedno sa GHB-om ili nakon sesije za "skidanje", stvarajući kaskadu depresije SŽS-a.
- **Paradoks Pristanka u Stanju Hemijske Amnezije:** Pitanje pristanka postaje farmakološki neodrživo. GHB i slična sredstva (npr. benzodiazepini) mogu

izazvati **selektivnu anterogradnu amneziju** – gubitak sposobnosti formiranja novih memorija, dok su egzekutivne funkcije (poput davanja pristanka) još uvijek naizgled intaktne. Osoba može verbalno pristati na seksualni čin koji neće zapamtiti sutradan. Ovo zahtijeva reviziju etičkih i pravnih okvira oko pristanka, priznajući da **hemijska poslušnost nije isto što i svjesni, trajni pristanak**.

Zaključak: Alat koji Otkriva Ljudsku Bol

GHB u kontekstu chemsexa nije primitivna droga za bijeg od stvarnosti. On je **sofisticirani, ali opasno dvosjekli, farmakološki alat za upravljanje modernom ljudskom boli**.

Njegova popularnost proizilazi iz neuobičajeno precizne sposobnosti da farmakološki "liječi" simptome sindemije – seksualnu inhibiciju, fizičku bol, emocionalnu disocijaciju i društvenu anksioznost. Međutim, upravo zbog te preciznosti i uskog terapijskog prozora, on postaje i vodeći mehanizam katastrofe unutar iste populacije.

Stoga, borba protiv štete od GHB-a u chemsexu ne može biti samo borba protiv supstance. To mora biti **borba protiv usamljenosti, stigme i netretirane traume** koje tu supstancu čine toliko privlačnom i funkcionalnom. To zahtijeva pomak od kriminalizacije ka dubokom, multidisciplinarnom saosećanju koje vidi korisnika ne kao problem, već kao osobu koja koristi najbolje farmakološke alate na koje može da navuče ruku kako bi preživjela unutar vlastite stvarnosti. Pravi izazov je ponuditi bolje alate – alate za liječenje, povezanost i pripadnost – koji ne nose natpis "moguća smrtna posljedica".

Psy Medical consulting – PMC, 2026.